

Kâzım Berzeg Anısına

Ödüllü Makaleler

LiBeRtE

Kâzım Berzeg Anısına

Ödüllü Makaleler

Yayına Hazırlayan - Özlem Çağlar Yılmaz

ISBN: 978-625-93188-0-6

Liberte Yayınları® | 281

1. Baskı: Şubat 2026

© 2026, Liberte Yayınları®

Bu kitap Liberal Düşünce Topluluğu için Liberte Yayınları tarafından yayınlanmıştır.

Tüm hakları saklıdır. Tamamı veya herhangi bir parçası, hiçbir şekilde fotokopiyle veya başka yöntemlerle çoğaltılamaz ve dağıtılamaz. Yayınevimiz bunu yapanlar ve buna teşebbüs edenler hakkında kanunî takibat yaptırma hakkına sahiptir.

Yayın Editörü: Özlem Çağlar Yılmaz

İç Tasarım: Liberte Yayınları

Kapak Tasarım: Çetin Özgör

Baskı: Bizim Büro Basım Evi Yayın ve Dağıtım Hizmetleri Sanayi
ve Ticaret Limited Şirketi

Adres: Zübeyde Hanım Mahallesi, Sedef Caddesi 6/A, Altındağ, Ankara

Telefon: (312) 229 99 28 | Faks: (312) 229 99 29 | Sertifika No: 42488

LiBeRtE
yayın grubu

Adres: GMK Bulvarı No: 108/16, 06570 Maltepe, Ankara

Telefon: (312) 230 87 03 | Faks: (312) 230 80 03

E-posta: info@liberte.com.tr | Web: www.liberte.com.tr | Sertifika No: 52155

Liberte Yayınları® Liberte Yayın Grubu'nun tescilli bir markasıdır.

Kâzım Berzeg

(1938 - 2016)

Fikir adamı, hukukçu ve yazar Kâzım Berzeg Türkiye'de liberalizmin anlaşılmasına ve bir fikir hareketi olarak şekillenmesine katkıda bulunan başlıca isimlerdendir.

1938'de Samsun'da Kuzey Kafkasya kökenli (Çerkez, İbıh) Berzeg ailesinin bir ferdi olarak dünyaya gelen Berzeg'in çocukluk yılları Samsun'da çiftçilik yapan ailesinin yanında geçmiştir.

1961'de İstanbul Üniversitesi Hukuk Fakültesi'ni bitiren Berzeg, 1970-82 yılları arasında avukat, hukuk müşaviri ve baş hukuk müşaviri olarak kamu kesiminde çeşitli görevlerde bulunmuş, daha sonra da serbest avukatlık yapmaya başlamıştır. Hukukçu olarak Türkiye'deki kamulaştırma mağdurlarının davalarını Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi'ne taşıyan ve kazanan ilk avukattır. Başörtüsü yasağı mağdurlarının davasını da aynı şekilde AİHM'e taşımıştır.

1960'lı yıllardan itibaren çeşitli gazete ve dergilerde ülke ve dünya meselelerini klasik liberal perspektiften ele alan makaleler kaleme alan Berzeg, ısrarlı biçimde düşünce, ifade, din ve vicdan özgürlüğü ile piyasa ekonomisinin önemine işaret etmiştir. Liberalizmin yeterince bilinmediği bir ülkede, liberalizmin felsefi ve entelektüel köklerinin aydınlatılması için çaba sarf etmiş ve bu düşünce geleneğinin bir insan hakları doktrini olma özelliğinin sürekli olarak altını çizmiştir.

1994 yılında Liberal Düşünce Topluluğu'nun (LDT) dernekleşmesi sürecinde kurucu üyeleri tarafından "kıdemli, istikrarlı bir liberal demokrat" olarak görülen ve kurucu başkan olan Berzeg'in eserleri arasında, *Türk Tarımı ve Toprak Reformu* (1972), *Liberalizm, Demokrasi Kapıkulu Geleneği* (1994, 3. Baskı 2019) ve *Liberalizm ve Türkiye* (1996) olan yazarın bu kitapların dışındaki makale, röportaj ve köşe yazılarıyla radyo ve TV programlarını da içeren diğer fikir ürünleri, LDT tarafından yayına hazırlanmaktadır. Kâzım Berzeg ayrıca Özgürlük Araştırmaları Derneği'nin kurucu üyeliğini yapmıştır.

Ayten Berzeg Hanımefendi'nin eşi, tıp doktoru Deneş Berzeg Deniz ile müteşebbis iş adamı Yenal Berzeg'in babası olan Kâzım Berzeg Beyefendi 7 Şubat 2016 tarihinde vefat etmiştir.

İÇİNDEKİLER

Önsöz

9

-2021- "Kâzım Berzeg'in Özgürlük ve Hukuk üzerine Düşünceleri"

Kâzım Berzeg'in Özgürlük ve Hukuk Hakkındaki Görüşleri	13
Kâzım Berzeg'in Hukuk ve Özgürlük Düşünceleri.....	39
Hukuk ve Özgürlük Mücadelesine Adanmış Bir Ömür: Kâzım Berzeg	63

-2022- "Türkiye'de Mülkiyet Hakları"

Türkiye'de Mülkiyet Hakkı ve İhlalleri: Varlık Vergisi Örneği	75
Zenginliğe Giden Yolda Mülkiyet Hakları ve Ekonomik Özgürlüklerin Rolü: Türkiye Ekonomisi Üzerine Bir İnceleme	105
Türk Anayasa Hukukunda Mülkiyet Hakkının Kullanımının Durdurulması	137

-2023- "Liberal Perspektiften Devletçilik Eleştirisi"

İnsan, Doğal Hakları ve Devlet	159
İnsan Hakları ve Siyasi Devletçilik: Tek Parti Dönemi Üzerine Bir Değerlendirme	177
"Özgürlük" Bağlamında Devletçiliğe Liberal Bakış	207

-2024- "Barış İçinde Birarada Yaşama, Özgürlük ve Çoğulculuk"

Özgür Birliktelik(ler): Çoğulculuğun İmkânı -Kesrette Vahdeti Görebilmek- ...	225
"Birlikte Nasıl Yaşayabiliriz?" Sorusu Üzerine Liberal Perspektiften Bir Değerlendirme	259
Postmodern Bir Hades Olarak Friedrich von Hayek: Yer Üstü Kolektif Şiddetine Karşı Olmak	281

-2025- "Ekonomik Refah ile Özgürlükler Arasındaki İlişki"

Liberal Perspektiften Özgürlüğe: Ekonomik Refah	297
Ekonomik Refah mı Özgürlükleri Yaratır, Yoksa Özgürlükler mi Ekonomik Refahı Yaratır? Karşılaştırmalı Bir Analiz (2005–2025)	317
Özgür ve Demokratik Toplum Düzeyi ile Ekonomik Refah Arasındaki Pozitif Korelasyon	345

Önsöz

Hukukçu ve yazar Kâzım Berzeg Bey'i, hayatı, entelektüel merakları, ince sanatsal zevkleri, azim ve gayret gösterdiği işler, ahbablarına ve gençlere nazik ve saygılı muamelesi, muhterem şahsiyeti, özgürlükçü fikirleri, etraflı görüşleri itibarıyla öğrenip tanımak her insana ilham verecektir, herkesin düşünce dünyasını zenginleştirecektir. Elbette, kıymetli bir büyüğüm olarak kendisini şahsen tanımış olmaktan, kendisinin Türkiye'nin siyasî tarihine, insan hakları ve demokrasi karnesine, uluslararası ilişkilerine dair sohbetinden, avukatlık hikâyelerinden bizzat istifade etmiş olmaktan dolayı özel hissediyorum. Ancak, Türkiye'de liberalizmin, insan hakları ve hukuk mücadelesinin fikrî ve pratik tarihiyle ilgilenenlerin Kâzım Berzeg'in yazılarına ve tecrübesine muhakkak bakması gerekir.

Bu bakımdan, ilgilileri kendisinin gazete ve dergilerde yayınlanmış yazılarına, kitaplaşmış makalelerini araştırmaya ve okumaya davet ediyorum.

Ülkemizde hukukun üstünlüğüyle sınırlandırılmış devlet fikrini, insan haklarını, hassaten mülkiyet haklarını, teşebbüs hürriyetini, ticaret serbestliğini, sözleşme hürriyetini savunduğu için bir fikir insanını anma, takdir etme ve bu vesileyle bu fikirlerin

teşvik edilmesini sağlama kültürü, geleneği çok zayıf. Liberal Düşünce Topluluğu ve Liberte Yayınları olarak ülkemizde güçlü bir fikir geleneği oluşturmak, Türkiye’deki ve dünyadaki tarihi kökleri canlı tutmak üzere entellektüel kapasitemizi genişletmeyi önemsiyoruz. Yukarıda bahsedilen fikirlerin ve iktisadi, siyâsî ve toplumsal kurumların yerleşmesi için uğraşmanın bir parçası da bunları tutarlı bir şekilde savunan şahsiyetlerin görüşlerini konuşmak, hatıralarının kıymetini bilmektir.

Kâzım Berzeg Bey’in ailesinin öncülüğünde 2021 yılında düzenlenen Ödüllü Makale Yarışması bir fikir insanını hatırlamak ve onun da savunucusu olduğu fikirlerin anlaşılması, benimsenmesi, genişletilmesi, hatta yeni meselelere tezahür eden yanlarının tartışılması için harika bir imkân. Tabî, bu yarışma sayesinde ilgili, kabiliyetli yeni fikir insanlarıyla tanışmak da son derece memnuniyet verici.

Geçtiğimiz yarışmalara ilgi göstererek katılan, dereceye giren tüm yazarları tebrik ediyorum, çalışmalarında başarılar diliyorum, aynı zamanda ülkemizin özgürlükçü fikir hayatına katkılarının daim olmasını diliyorum.

Bu kitapla, geçmiş yarışmalarda dereceye giren yazıları bir arada dikkatinize sunarken, kıymetli Kâzım Bey’i rahmet dileyerek özlemle, sevgiyle ve hürmetle anıyorum.

Özlem Çağlar Yılmaz
Şubat 2026, Ankara

-2021-

*"Kâzım Berzeg'in
Özgürlük ve Hukuk üzerine
Düşünceleri"*

1. Ümit Müderrisoğlu
2. Can Kilercioğlu
3. Haldun Barış

Jüri Üyeleri

Prof. Dr. Atilla Yayla
Prof. Dr. Bekir Berat Özipek
Prof. Dr. Tanel Demirel
Avukat Raşit Sarıkaya

-2022-

"Türkiye'de Mülkiyet Hakları"

1. Rabia Nur Kartal
2. Dilek Tuğlu Dur
3. Hülya Egeli

Jüri Üyeleri

Prof. Dr. Bekir Berat Özipek

Avukat Raşit Sarıkaya

Prof. Dr. Tanel Demirel

Yenal Berzeg, İşadamı

-2023-

"Liberal Perspektiften Devletçilik Eleştirisi"

1. Melih Demirtaş
2. Ahmet Aydın
3. Mustafa Tekin

Jüri Üyeleri

Prof. Dr. Alim Yılmaz
Avukat Raşit Sarıkaya
Prof. Dr. Tanel Demirel

-2024-

"Barış İçinde Birarada Yaşama, Özgürlük ve Çoğulculuk"

1. Mustafa Tekin
2. Yaşam Balku
3. Oğuzhan Yer

Jüri Üyeleri

Prof. Dr. Alim Yılmaz

Dr. Büşra Sönmez

Prof. Dr. Hayrettin Özler

Avukat Raşit Sarıkaya

-2025-

"Ekonomik Refah ile Özgürlükler Arasındaki İlişki"

1. Gülfidan Yeşilbaş

2. Hasan Bardakçı

3. Fırat Saçma

Jüri Üyeleri

Prof. Dr. Ahmet Yılmaz Ata

Doç. Dr. Adem Levent

Dr. Büşra Sönmez